

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVI CAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — telefon uredništva št. 50 — telefon upravnništva št. 323

CENE PO POSTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

CENE PO POSTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Krščanstvo u dejanju.

Vsi čutimo potrebo poglobljenja krščanstva v svojih srcih. Prizadevamo si, da bi naš življenje postalo bolj npravnstveno, bolj čednostno, bolj čisto. Zato se tudi pri nas opaža vedno večje stremenje po ponotranjnosti, po nabožnem življenju, po življenju z Bogom. To je en činitelj, ki bo privedel do obnove človeških src in cele družbe.

Krščanstvo stremi po soglasju. Oplemenitvanje človeka osebno se ne sme omejevali na čustva, in se tudi ne more, če seže globoko. Bilo bi neizmerno plitvo in namenu krščanstva nasprotno, če bi nabožnost ne imela drugega učinka nego da se dotakne človeka takorekoč samo na površju, razvije samo nekač čustveno razpoloženje in se ne kaže v socialno koristnih dejanjih.

Veliki duhovi krščanstva, ki jih imenujemo svetnike, so na čudovit način spajali nabožnost z dobrimi deli. Moglo bi se napisati velikansko znanstveno delo o tem, kako so ravno oni pospeševali socialno dobrotelost, organizirali skrb za sirote, bolnike, onemogla, za padle ženske, sploh za žrtve telesnega in moralnega zla. To delo je bilo v krščanskem srednjem veku v Cerkvi tako organizirano, da so takozvani nižji stanovi takrat uživali večjo in uspešnejšo zaščito nego jo imajo moderni delavci v današnji socialno-politični zakonodaji. Ta socialna skrb krščanskih svetnikov je najlepši cvet nabožnosti onih vekov.

Krščanski svetnik je črpal to svojo ljubezen do človeka — trpina iz evangelija, kakor so jo črpali veliki cerkveni očeti prvih vekov, Janez Zlatoust, škof Ambrozij, Klemen in drugi. Sveti Janez Zlatoust je šel v preganjanstvo, ker je zabilil cesarici Evdoksiji vstop v cerkev, ker je ubogi vdovi vzela vrnograd. Klemen piše, da je največji greh zoper stvarnika, če bogatin živi v izobilju, drugi pa stradajo. Sveti Ambrozij kliče takratnim nakopičevalcem človeške družbe: »Koliko ljudi bi moglo dobiti življenja in prehrane na prostoru, ki ste si ga vi prilastili v svojo izključno last!

Prelepo je utelešena misel o npravnstveni solidarnosti vseh članov tajnostnega Kristusovega telesa v notranjem ustroju katoliške Cerkve, kako globoko se odraža ta misel v našem bogoslužju, kako enaki smo vsi kot boji otroci pri tajni daritvi, ki se za nas danja na oltarju! Vun v življenje s to mislijo! Bodimo npravnstveno eno tudi v vsakdanjem življenju!

Naloga nabožne organizacije je, na eni strani osebni greh zatirati, na drugi pa kazati vzor dejanskega Boga upodablajočega življenja. Od vseh grehov najgriši in najškodljivejši je sebičnost. Ta je razjedla krščansko družbo, otrovala najširše kroge, izkvarila tudi nas. Pohlep po imetju, lov za čimvečjim dobičkom, oduševstvo — to so pregrehe, ki ves

krščanski organizem razkrajajo, zoper katere se mnogi manj borijo nego zoper razne druge slabosti. Eno in drugo je potrebno, potrebno pa je tudi, da se navdušimo za dejansko požrtvovalno apostolsko izvrševanje del krščanske dobrote in ljubezni, katere nam narekuje

Slovenske delavce na Koroškem mečejo na cesto.

Ljubljana, 31. jan. V soboto ob 2. pop. je poklical ravnatelj kovinarske tovarne v Borovljah 15 delavcev k sebi in jim odpovedal delo. Omenjeni so bili poprej člani Jugoslov. strokovne zveze. Odpust je utemeljeval s tem, da delavstvo socialistične organizacije zahteva odpust omenjenih delavcev, češ, da hujkajo proti državi in hvalijo Jugoslavijo, kar pa ni resnica, ker so se ti delavci obnašali ves čas popolnoma korektno napram novi državi. Ob takih dogodkih je dolžnost merodajnih faktorjev v Belgradu, da zastavijo odločilno besedo, da se ne bo delala koroškimi Slovincem krivica. Jugoslovanska Strojovna zveza bo od svoje strani ukrenila potrebno, da se podobne stvari njenim bivšim članom

naše idealno krščansko svetovno naziranje. Po dobrih delih bo Gospod spoznal, kateri so Njegovi. Po dobrih delih bo tudi svet spoznal, da smo resnični kristjani, ne pa zgolj sentimentalneži, katerih nabožna čustva ne prinašajo sadov.

ne bodo dogajale več.

Mi nismo prijatelji narodnih nasilnosti. Odkrito želimo, da bi se po tolikih narodnih bojih razdivjane strasti polegile in da bi bilo mogoče prijateljsko razmerje na vseh straneh. Toda ravno nemška socialdemokracija podžiga na Koroškem narodne strasti in meče slovenske delavce na cesto. Vsled tega smo primorani odločno svariti in izjaviti, da bomo na vso moč branili življenjski obstanek našega slovenskega delovnega ljudstva na Koroškem. Nemško misleči delavstva soc. dem. organizacije na Jesenicah bi stori prav, ko bi v tem oziru posvarili in poučili nacionalno srbotnost svojih koroških nemških sodrugov.

Protestna izjava in prisega Jugoslovanskega kluba.

Belgrad, 29. januarja. Na današnji seji konstituante je prišlo do hudih spopadov med opozicijo in demokracijo. Radi prisega in poslovnika. Takoj začetkom se je vstal v imenu Jugoslovanskega kluba hrvatski poslanec Stjepan Barić, ki je podal naslednjo izjavo:

»Ob početku sestanka konstituante smo protestirali proti začasnemu poslovniku, ki je bil formalno nezakonitim potom brez sodelovanja bivšega narodnega predstavništva odnosno brez po njem delegiranega odbora oktroiran od vlade dr. Vesnića. Povodom konstituiranja ustavotvorne skupščine bi imeli pričeti z delom za ustavo, ki se je že moralo vršiti po reakcionarnih predpisih poslovnika. Tedaj smo podali izjavo, v kateri smo predlagali, da se naj takoj izvoli odbor za izpremembo poslovnika, ker bi drugače ne mogli sodelovati pri delu konstituante, vsled česar naravno nismo mogli položiti zahtevane prisage. Ukrepi, ki jih je podvzel proti nam predsednik konstituante, kakor uničenje imunitete in vseh drugih pravic, združenih s poslanskimi mandati, niso bili samo proti svobodi in zakonu, temveč so bili tudi očito kršenje najprimitivnejših pojmov parlamentarizma. Taki ukrepi predsednika konstituante se ne bi smeli uporabiti napram poslancem. Nič bolj liberalna se ni pokazala parlamentarna ve-

čina, ki je izključila nezaprisežene skupine protipostavno iz odbora za izpremembo poslovnika. Vsi ti ukrepi so imeli za posledico samo to, da so vsled pomanjkanja dovoljnega števila članov v liberalnem pogledu ostala žalibog neizpremenjena v poslovniku določila o prisegi, kakor tudi določila o kvalificirani večini, s čemur so velike parlamentarne skupine manifestirale svojo namero, da predlože ustavo, ki ne bo zadovoljila večine našega naroda, zlasti ne večine Hrvatov in Slovencev. Dasi se vedno stojimo na stališču, da bi se mogla prisega v ustavotvorni skupščini zahtevati šele po sprejetju ustave, smo se vendar odločili, da to prisego položimo iz naslednjih razlogov:

1. Ker hočemo s tem sebi omogočiti parlamentarni boj, v katerem hočemo dokazati pravilnost našega stališča.
2. Ker bi drugače morali opustiti vsako sodelovanje v konstituenti ter se ne bi oddolžili volji onega dela našega naroda, ki nas je poslal semkaj, da branimo njegove politične pravice in interese.

Naj misli večina o svoji sedanjí večini, kar hoče, naj ona magari s silo orožja izvede ustavo proti volji Hrvatov in Slovencev, eno ne sme in ne more pozabiti, da se samo z ustvaritvijo garancij more konsolidirati naše notranje državno življenje in njegova odporna moč napram zu-

nanjosti, ki ju more utrditi le sporazum ali vsaj pameten kompromis stvari med vsami političnimi strankami, ki stoje na stališču državnega edinstva in državne nedeljivosti države SHS, ki jo želimo urediti popolnoma z državljansko in iskreno ravnopravnostjo vseh treh plemen našega troimenega naroda.

Nato je podal podobno izjavo v imenu hrvatskega Narodnega kluba poslanec Drinković. V teku njegovega govora je prišlo do takih nemirov, da se je seja morala prekiniti. Nato so poslanci položili prisego.

Ker so komunisti prisegli že v petek, Jugoslovanski klub in Narodni klub pa danes, bodo sedaj vsi ti klubi zastopani v ustavnem odboru, ki bo razpravljal o ustavi. Radić, ki slejkoprej vztraja doma, ostane brez zastopstva, kar je za centralizem velika pridobitev.

Proti verižništvu.

Verižništvo se je razpaslo in postalo socialna kuga. Prej pošteni ljudje so postali verižniki, prejšnji berači milijonarji. S tem se je gospodarsko ravnotežje vedno bolj izgubljalo; danes celi sloji žive v revščini poleg peščice milijonarjev. Materializem je omamili vse. Razne države so poskušale s strogimi odredbami zatreti verižništvo. Ni dvoma, da stroge odredbe mnogo zaležejo, vendar tudi te zlo le omilijo, a odpravijo ga ne. Dokaz nam je Rusija. Zlo treba iztrebiti s korenino. Ta pa je sla po mamoni, materializmu.

Pri nas pa niti pravih poskusov proti verižništvu ne najdemo. Tupatam se dobi kak uradnik, ki v potu svojega obraza preganja verižnike, ki pa na višjih mestih dobivajo močno zaslonbo.

Rojak, ki se je vrnil iz Rusije, nam je poslal poročilo, kako Estonska zatira verižnike in navijačce cen. Estonska vlada je odredila, da se vsakemu verižniku ali navijačcu, ki ga zalotijo pri tem poslu, zapleni vse premoženje in ves denar. Vsak obsojenec dobi na hrbet listek, na katerem je popisana vrsta njegovih zločinov. Tako opremljen mora verižnik 2—3 tedne stati v zasmeh ljudstvu na javnem trgu. Kdor je bil že trikrat na ta način kaznovan, se izzene iz države kot nevaren zločinec nad domovino.

Ko bi v Ljubljani uvedli tako metodo, bi brez dvoma, dober del gosposke in bogate Ljubljane stal z velikim listkom na hrbtu pred robotvzem. Kaj še le v Belgradu in v Zagrebu? Železnice bi morale v posebnih vlakih prevažati nepopolnopravne jugoslovanske verižnike izven mej. Pa to se ne bo zgodilo, ker potem bi zmanjkalo »državotvornih« elementov.

E. Bulwer: Poslednji dnevi u Pompejih.

V tej dvorani, ali atriju v latinskem jeziku, so ponavadi sprejemali klijente in obiskovalce nižje stopnje. Po hišah bolj imenitnih ljudi so vedno imeli atriensisa ali sužnja, ki je služil za posle v tej dvorani in njegova stopinja med sužnjaji je bila visoka in važna. Kotanja sredi dvorane je morala biti precej nevaren okrasek, sicer pa je bila ta sredina kakor nekaka trata, kamor mimoidoči ni bilo dovoljeno stopiti, ki so imeli dovolj prostora ob strani. Ravno nasproti vходу, na drugem koncu dvorane, se je nahajala soba, tablinum, kjer je bil tlak običajno okrašen z bogatimi mozaiki, stene pa pokrite z dovršenimi slikarji. Tukaj so navadno hranili zapiske dotične družine ali katerekoli javne službe, ki jo je hišni lastnik opravljal; na eni strani tega salona, če jo smemo tako imenovati, je često obednica, triclinum, na drugi strani pa prostor, ki bi mu sedaj morebiti rekli shramba za dragulje, kjer so imeli vse znamenitosti, ki so se jim videle najredkejše in najdragocenejše, ter majhen hodnik za sužnje, po katerem so mogli dospeti do daljnjih hišnih delov, ne da bi šli mimo omenjenih soban. Vse te sobe so imele vrata na strioglat ali podolgast stebrenik, ki so mu rekali peristil. Če je bila hiša majhna, se je pri tem stebreniku končevala, in v takem slučaju je bilo njeno središče, najsi je bilo še tako majhno, navadno prirejeno kot vrt, ter okrašeno s cvetličnimi vazami, ki so stale na

podstavkih; na levi in desni pod stebrenikom pa so bila vrata, ki so vodila do spalnic, do drugega triklinija ali obednice (starodavniki so namreč priredili najmanj dve sobi v ta namen, eno za poletje, drugo za zimo, ali pa tudi morebiti eno za navadne, drugo pa za slovesne priložnosti); in pa sobice, počaščne z imenom knjižnice, če je bil hišni lastnik ljubitelj književnosti — samo majhna sobica je bila dovolj velika za ono malo zvrtkov papirusa, ki so se starodavnikom zdeli že znamenita zbirka knjig.

Koncem peristila je bila po navadi kuhinja. Če pa je hiša bila velika, se ni končevala s peristilom, in njeno središče v tem slučaju ni bil vrtič, pač pa je bilo ponekod okrašeno z vodometom ali kotanjjo za ribe, na koncu pa, tablinu ravno nasproti, je bila ponavadi še ena obednica, kjer so se na obeh straneh nahajale spalnice in še poleg njih soba za slike ali pinacotheca. Vse te sobe so bile zopet v zvezi s strioglatim ali podolgastim prostorom, ki je bil na treh straneh navadno okrašen s stebrenikom kakor peristil ter je bil sploh slednjemu močno podoben, samo daljši. Ta prostor je bil pravi viridarium ali vrtič, in je bil po navadi okrašen z vodometom ali kipi in s številnimi pestrimi cvetlicami, na njegovem koncu pa je stala vrtnarjeva hiša. Pod stebrenikom so se na obeh straneh nahajale včasih še druge sobe, če je bilo z ozirom na velikost družine potrebno.

V Pompejih je bilo prvo ali drugo nadstropje redkokdaj posebne važnosti, ker je bilo zidano samo nad majhnim delom hiše; v njem so bile sobe za sužnje in se je v tem pogledu razlikovalo od veličastnejših zgradb

v Rimu, kjer so je poglavita obednica (ali coenaculum) na splošno nahajala v drugem nadstropju. Sobe same so bile ponavadi majhne, kajti v onem prijetnem podnebju so sprejemali vsako večjo družbo obiskovalcev v peristilu ali portiku, v veliki sobani ali na vrtu. Celo njihove sobe za gostije so imele majhen obseg, najsi so bile še tako izbrano okrašene in skrbno izbrane glede na razgled; izobraženi starodavniki namreč, ki so ljubili družbo, a ne množice, so redkokdaj pogoščali hkratu več kot dve ali tri osebe. Vse te potrebe kakor so dandanes nam. Vsekakor pa je morala vrsta sob, ki jih je bilo videti od uhoda, delati kaj impozanten utisk, v enem hipu si lahko videl bogato tlakano in slikano dvorano, tablinum, lepi peristil in pa, če je bila hiša večja, nasprotiležečo dvorano za gostije, ter vrt, ki je zaključeval razgled s kakim štečim vodometom ali mramornatim kipom.

Bralci bodo sedaj imeli zadostno sliko o pompejskih hišah, ki so bile v nekaterih oziirih podobne grškim, izvečine pa so ble zidane po rimski modi domačega stavarstva. Malone vsaka hiša se razlikuje v podrobnostih nekoliko od ostalih, glavni oris pa prevladuje v vseh. V vsaki najdeš vežo, tablinum in peristil, ki so vsi zvezani drug z drugim; v vseh je zidovje bogato slikano in po vseh najdeš priče o ljudstvu, ki je ljubilo boljše in finejše življenje. Čistost pompejskega okusa glede okrasov pa je dvomljiva; ljubili so najbolj kričeče barve, fantastične osnutke; pogosto so pobarvali spodnji del svojih stebrov svetlo rdeče, ostali del pa so puščali nepobarvan, in ker je bil vrt majhen, so njegovo ozidje pogosto

stikali tako, da je prevaralo oko glede njegove velikosti, ter so posnemali drevje, ptice, templje itd. v perspektivi — zapeljiva prevara, ki se je je poslužila celo prijetna pedantnost samega Plinija, s samodopadljivim ponosom zbog svoje iznajdljivosti.

Glavkova hiša je bila ena najmanjših, hkratu pa najbolj ozaljšanih in dovršenih izmed vseh zasebnih pompejskih hiš, in bi bila še dandanes pravi vzorec za dom katkega samca.

Vanjo prideš skozi dolgo in ozko vežo, kjer se nahaja na tleh iz mozaika narejena podoba psa z znanim napisom: »Cave Canem«, t. j. čuvaj se psa! Na vsaki strani je precej velika sobana. Če namreč notranjščina hiše ni bila toliko velika, da bi obsegala dva velika razdelka, javne in zasebne prostore, so določili ti dve sobi za vzprejem obiskovalcev, ki niso bili niti po dostojanstvu niti po poznanju opravičeni, da bi mogli v notranje hišne prostore.

Po hodniku se dospe v atrium, kjer so našli, ko so odkopali hišo, bogate slike, ki bi glede izraza celo kakemu Rafaelu težko delale sramoto. Dandanes se nahajajo v napoljskem muzeju, kjer so še vedno predmet občudovanja vseh poznavalcev in ki predstavljajo ločitev Ahila in Brizejide. Kdo ne prizna sile, življenjske moči in lepote v izražanju oblik in obrazov Ahileja in nesmrtno sužnje! Na eni strani atrija so vodile majhne stopnice do prostorov za sužnje v prvem nadstropju; tudi tukaj so bile dve, tri majhne sobe, kjer so bile na stenah slike ropa Evrope, bitke Amaconk itd.

(Dalje.)

Kakor rečeno, bi to sredstvo zlo le omililo, a odpravilo bi ga ne. Mi smo uverjeni, da je to mogoče šele tedaj, ko bo celo javnost prešnil duh velike ljubezni do bližnjika, duh pravega krščanstva!

POMOČ AVSTRIJI

LDU Pariz, 29. jan. 20. zvečer. (Havas) Podpisan je zapisnik konference glede reparacij in razorožitve. Sklepi se bodo že jutri sporočili nemški vladi in se bodo v ponedeljek objavili s premnim pismom. Že objavljene sankcije bodo veljale tako za razorožitev kakor za reparacije. Konferenca je sprejela poročilo Loucheurja glede pomoči za Avstrijo, ki predvideva ustanovitev finančnega sindikata z glavnico 200 milijonov. Konferenca se je zaključila. Pooblaščenca so izjavili, da so bile vse določbe brez ovire podpisane. Uspehi v vprašanju sankcij so še boljši, kakor se je pričakovalo. Vtis konferenčnih uspehov je ta: znaten uspeh francoske politike, veliko zadoščenje vseh zaveznikov.

LDU Pariz, 29. jan. (Havas) Na konferenci sprejeto poročilo Loucheurjevo o sredstvih za pomoč Avstriji priporoča zavezniškim vladam, naj odpomorejo bedi avstrijske republike in naj se odpovedo vsem zahtevam glede reparacij in stroškov za posadke. Poročilo predvideva tudi ustanovitev nekake »Avstrijske družbe«, ki naj bi jo priporočili bankirjem raznih držav po sprejetju gotovih odredb glede zmanjšanja števila uradnikov, glede preobilnega prebivalstva Dunaja in ustanovitve finančne kontrole. O stvari se bo še razpravljalo in v bližini Trsta se sestane konferenca vseh novih držav, ki so sosedinje Avstrije, da se izboljšajo odnosi teh držav in stanje tega dela Evrope.

NEMCIJA POD ANTANTINIM VIJAKOM.

LDU Pariz, 29. januarja. (Dun. KU) Diplomatski sodnik »Agence Havas« poroča: Nastopni sklepi so se sporočili Nemčiji: Glede razorožitve se je sprejelo poročilo maršala Focha. Nemčija mora med drugim prilagoditi svoje zakonodajstvo določbam pogodbe, mora odpraviti preobilna častniška mesta v vojnem ministrstvu do 15. aprila, mora do 28. februarja oddati preostali vojni material, mora do 30. junija razpustiti meščanske bramborice in uničiti vse še neizgrajene vojne ladje in vse podmornike do 31. julija. Določbe zavezniškov v reparacijskem vprašanju se bodo naznanile reparacijski komisiji, ki bo nadzirala nemški izvoz. Nemčija mora izročiti zavezniškom bone, ki odgovarjajo anuitetam.

LDU Pariz, 29. januarja. (Havas) V premogovnem vprašanju zastopa francoska vlada to-le tezo: Francija zahteva mesečno dobavo 2.200.000 ton premoga. Odpravi naj se izplačilo po pet zlatih mark za tono, kar je bilo namenjeno za prehrano nemških rudarjev. Pač pa naj se izplača premija za posebno dober premog.

Politični dogodki.

+ Poslovno obrtni davek se bo spremenil, kakor je ukrenilo finančno ministrstvo. Minister je upošteval pritožbe industrije in trgovine. Dober minister! Ko bi te hotel slišati tudi pritožbe delovnega ljudstva. Na to uho pa so v Belgradu gluhi!

+ **Pijemontovci.** »Jugoslovanski Pijemont« piše o Hrvatih in Slovencih v tonu, ki ga dovolj označuje. O Hrvatih pravi, da so »poneumljeni katoliški narod«, Radičevi poslanci so mu »govoda«, Radič, Korošcu, Laginji, Korkutu in njihovim pristašem obeta, da se bo sedaj postopalo z njimi kakor s premaganimi Avstrijanci. »Vstajanja Avstrije — pravi ta dični belgrajski list — nočemo dovoliti niti Gospodu Bogu, kamo-li zarukanemu Stojanu Protiću.« Kdo verjame, da se na tak način brani dobra in prava stvar?

Dnevni dogodki.

— **Tovariš Peter Rupnik** †. Iz Idrije: Umrl je v Idriji 21. jan. Peter Rupnik, predsednik skupine JSZ, in delaven član naših gospodarskih organizacij. Idrijsko delavstvo je z njim izgubilo požrtvovalnega tovariša, značajnega katoličana in moža, vnetega za vsako dobro stvar. Naj počiva v miru!

— **Svetosavska proslava na belgrajski univerzi — brez dijaštva.** Kakor poroča »Republika«, se je letos vršila svetosavska proslava na belgrajski univerzi v znamenju šaka in klaka. Dostop je imela samo elegantna gospoda; vse vhode in hodnike je zastavila žandarmerija s policijskimi komisariji, ki niso puščali nikogar, ki ni bil v predpisanem fraku. Tako so bili izključeni malone vsi vseučiliški dijaški, ki so zastoj zahtevali, da se jim dovoli vstop. Tako je bila, piše »Republika«, na dan samega sv. Save, ki je vrgel od sebe krono in škrlat, da se je mogel ves posvetiti delu za prosveto svojega ljudstva, pogazena zadnja svoboda v naši državi: akademična. Pomnila bo Jugoslavija, kdaj so ji ministrali Pribičevići!

— **Beda v zasedeni Dalmaciji.** Iz Komize poročajo, da je pomanjkanje doseglo

vrhunec. Italijani ne dovolijo, da bi se živila dovažala iz Jugoslavije, od drugod pa tudi skoro ničesar ne prihaja. Draginja je nepopisna. Po raznih tihotapcih se je nakopičilo v kraju ogromnih bivših avstro-ogorskih kron, ki sedaj nimajo skoraj nobene vrednosti. V Komizi pačajo za en dinar 14—20 K, za dolar pa 500—600 K. Moka bela je po 60 K kg, meso po 80 K, ribe po 60—100 K kg. Prebivalstvo nestrpno pričakuje konca svojega trpljenja.

— **Umor in samoumor.** V Zagrebu je krojaški pomočnik Ivan Vimpolšek ustrelil na pokopališču svojo ljubico Marijo Tumbas, nato pa se vlegel pred vlak, ki ga je prerezal na dvoje.

Ljubljanski dogodki.

lj **Važno za vse prebivalce Ljubljane in Spodnje šiške:** Če bi katera stranka ali oseba iz Ljubljane in Sp. šiške do 2. februarja 1921 ne dobila popisnice po popis oseb in živali, naj se zgasi nemudoma na magistratu v mestni posvetovalnici, da se takoj popiše, ker je sila važno, da nihče, ki se nahaja v noči od 31. januarja do 1. februarja 1921 v Ljubljani in Spodnji šiški, ne ostane nepopisan. Popis prebivalstva in živali nima za posameznika, kakor tudi za rodbino, prav nikakih slabih posledic, ker se vsi podatki hranijo tajno in niso v prav nikakih zvezi z davki ali drugimi bremenmi ne za posameznika, ne za celokupnost, dočim je za državo kakor tudi za deželo in občino sila važno, da se povsem zanesljivo ugotovi, koliko je bilo vsega prebivalstva, stanovanjskih hiš in drugih stanovanjskih prostorov, ter živine v tem času v Jugoslaviji. Zato je dolžnost vsakega posameznika, kakor tudi celokupnosti naše domovine, da po najboljši moči pripomore do tega, da se ljudsko štetje izvrši v najlepšem redu in z vsoto točnostjo.

lj **Hoteli, javna prenočišča in gostilne** se opozarjajo, da ne smejo v noči od 31. januarja do 1. februarja 1921 oddati prav nikomur postelje ali kako drugo prenočišče, ako bi prenočevalci ne izpolnili osebno popisnice (obrazec 3) celoma ako zanj sami to ne store. Policija bo to noč strogo nadzirala vsa javna prenočišča, da ne bo nihče ostal nepopisan. Kdor bi se pregrešil proti temu ukazu, se bo strogo kaznoval in se mu event. tudi lahko prepove oddajo postelj ali sob tujcem, ki se bodo rekvirirale od stanovanjskega urada v druge svrhe.

lj **Dimnik ljubljanske predilnice** so podrli v soboto. Dimnik so na severni strani podprli z močnimi oporami ter ga nato globoko podkopali. Nato so lesovje zažgali in dimnik se je sesul. Opeke bo iz njega za ero novo hišo.

Naša društva.

d Seja Ljudskega odra danes ob pol 8. uri zvečer.

Socialni vestnik.

o **Gradbena dolžnost na Češkem.** Češkoslovaški senat se tačas peča z zakonskim načrtom o gradbeni dolžnosti. Ta načrt ima bistveno prav tiste določbe, kakor svoje čase dr. Gosarjeva naredba. Člen 1. zakonskega načrta določa, da more politična deželna oblast vsem osebam ali družbam, ki so podvržene splošnemu pridobitnemu davku, ukazati, da v občini svojega podjetja ali kakih sosednih občini zgrade gotovo število stanovanj. To število določa oblast v razmerju finančnih moči in števila nastavljenecv dotičnega podjetja. Po členu 2. more oblast prizadete osebe te dolžnosti oprostiti, ako svojim nastavljenecem same preskrbe stanovanja ali na kakoršenkoli način podpirajo javno stvabinsko delavnost. Člen 4. določa, da morajo osebe, ki spadajo pod gradbeno dolžnost, pa so ustanovile svoje obrate šele po letu 1914, za svoje pisarne, delavnice itd. zgraditi istotoliko stanovanjskih prostorov; a kdor je svoje prejšnje obratne prostore po letu 1914 povečal, mora istotako v nadomestitev zgraditi stanovanjske prostore v izmeri povečanja. Ta zakonski načrt je predložila češka vlada sama. Kaj pravi nato naš ljubljanski župan dr. Tavčar?

o **Stanovanjski fond za državne nastavljenice na češkoslovaškem.** Češkoslovaška vlada je te dni predložila poslanski zboru zakonski načrt o ustanovitvi stanovanjskega sklada za državne nastavljenice. Svrha te ustanove je omiljenje stanovanjske stiske. Temelj fondu položi država z 250 milijoni kron iz proračuna za l. 1921; tudi v letih 1922 do 1925 prispeva država v primerni višini v ta fond. Razen tega prevzame fond vse pravice in dolžnosti cesar Franc Jožefovega jubilejnega fonda iz l. 1908., v kolikor tiče nepremičnin v češkoslovaški državi. Namen stanovanjskega fonda za državne nastavljenice je ta: Dovoljevati splošnokoristnim stanovanjskim in stavbinskim zadrugam hipotekarna posojila in gradbene kredite za zgradbo najemniških in družinskih hiš; podeljevati podpore za nujne stanovanjsko-

skrbstvene naprave, v kolikor gre za državne nastavljenice; dovoljevati posameznim državnim nastavljenecem, ki kot člani splošnokoristnih stavbinskih in stanovanjskih zadrug zidajo svoj lastni dom, hipotekarna posojila in gradbene kredite, dajati jim brezobrestna kratkoročna posojila za vplačilo zadrugnih deležev in za druga potrebna plačila (izvzemši najemnino). Hipotekarna posojila naj se dajejo v višini 90 do 95 % resničnih gradbenih stroškov. Vse vloge v zadevi stanovanjskega fonda so kolekov in pristojbin proste. Na ta način bo malone vsakemu državnemu uslužbencu omogočeno, da si zgradi svojo hišico ali si vsaj zaigrovi trajno ceno stanovanje v skupnih najemniških hišah.

Katoliški obzornik.

* **Katoliško življenje v južni Ameriki.** »The N. C. W. C. Nems Sheet« (Washington) je v zadnjem času prinesel poročilo, da se tudi v urugvajski republiki v južni Ameriki katoličanje zbira v organizirano. — Velik korak v tej težnji so napravili s tem, da so v glavnem mestu rečene republike, v Montevideo, ustanovili centralo v svoji lastni hiši, kjer bodo imele sedež štiri glavne katoliške družbe: Katoliška delavska zveza, Krščansko demokratična zveza, Društvo katoliških mladeničev in Društvo katoliških dijakov. Veliko zaslugu pri zgradbi katoliškega doma in pri drugih uspehih katoliške organizacijske delavnosti ima nadškof montevidejski Juan Francisco Aragone. V začetku minulega leta (1920) je nadškof priredil zbirski v prospeh katoliškega socialnega dela. Določil je, da se mora nabrati milijon dolarjev. Nabralo pa se je malo manj ko dva milijona dolarjev, ali v jugoslovanskih kronah okoli 280 milijonov. Pač velika požrtvovalnost! Ali ne smemo si misliti, da so cerkveni odnosi v Urugvayu vzorni, saj trdijo zanesljivi viri, da je 80 odstotkov montevidejskih vseučilišnikov izgubilo vero. Proti temu brezbožnemu duhu hoče delovati Društvo katoliških študentov, ki si je ustanovilo svoj klub in prenočišče, katerega bodo upravljali Salezijanci, ki tako blagodejno delujejo v južni Ameriki. Jezuiti prirejajo zase pravilne modroslovne tečaje, da bi pobijali brezboštvo, ki se družu s filozofično in versko nevednostjo. S te strani hoče delovati in skrbeti Društvo katoliških mladeničev za mlade može, ki niso vseučiliški študentje. Proti struji, ki se je doslej uveljavljala v zakonodaji, sovražni veri in cerkvi, hoče združiti vse katoliško misleče ljudi Krščansko demokratično društvo. In naposled bo delovala katoliška delavska zveza za izboljšanje odnosov delavskih slojev na temelju katoliških socialnih in gospodarskih nauk. Kraji, ki so bolj oddaljeni od glavnega mesta, trpe na pomanjkanju duhovnikov. Tudi v tem pogledu se pridno dela za izboljšanje. Odprli so nižje semenišče za vzgojo mladeničev, ki bi se hoteli posvetiti duhovskemu poklicu.

Dopisi.

Iz **celjskega okraja.** Res ne vemo več, ali je uradništvo radi ljudstva, ali ljudstvo radi uradništva. Zlasti kar tiče pošte in davkarje, se občinstvo po vsej pravici razburja. Davki se predpisujejo brez vsake podlage. Strankam, ki nimajo že kaj obleči, ne sebe, ne svoje družine, se predpisujejo davki, ki jih nikakor ne morejo zmagovati. Druge stranke bi z največjo težavo spravile tiste neopravičene davke, pa jih ne morejo plačati. Državni itd. nametščenci dobivajo po pošti svoje plače. Denar izdajo za razne potrebe drugim; ti bi ta denar rabili za poravnavo davka. Toda, kako? Pošta ne sprejme, ker bankovci so ponarejeni — to so znašli še-le sedaj! V davkarji ne moreš plačati ničesar, tudi če greš osebno. Zahtevajo plačilo po poštini položnic. Davčni obvezanci bi morali svoj dolg poravnati za čas od 1. jan. do 31. maja 1921 do 7. februarja 1921, sicer ru-bežen. Davek se jim pa niti ne predpiše, temveč sami naj izračunajo, koliko imajo plačati, namreč tako se glasi del okrožnice celjskega davčnega urada: Zapadli znesek znaša z na novo vpeljanim invalidnim davkom prilično polovico plačila z l. 1920. Plačilo se naj izvrši izključno potom poštinih položnic pri najbližnjem poštne uradu. Tako okrožnica. Kako naj obvezanec plača? Davčni urad ne sprejme plačila. Poštini urad ne sprejme novčanic, ki jih je sam izplačal strankam. Če pa ne plačaš, se Ti grozi z rubežnijo. Pa, koliko? Ali ni torej opravičena razburjenost, ki vlada med občinstvom. Poštno ravnateljstvo in delegacija financ v Ljubljani naj vendar prevdarita, kakšne odloke dajeta podrejenim organom!

Dopisniku »Napreja« iz Smartna pri Litiji. Dopisniku »Napreja« se javno zahvaljujem za vsebino njegovega dopisa z dne 28. januarja 1921, »Napreja« št. 22, s katero me je hotel osmešiti pred javnostjo, ker sem zapustil tabor socialdemokracije in vstopil v vrsto krščansko-socialnega

delavstva. Trdno sem prepričan, da ta dopis ni izšel iz vrst delavstva, ampak da je to delo že znanega mi liberalnega frakcija, ki je našel prostor in zavetišče v »Napreju«. — Vedite, da sem izstopil iz socialdemokracije le zato, ker sem prišel do spoznanja, da delovno ljudstvo ne more več živeti od praznih obljub materialističnega lažisocializma in da si na podlagi sovražstva in svobodomiselnosti nikdar ne bo izvojevalo pravic za delavstvo. Temu nasprotujejo svobodomiselnost načela, ki vodijo delavstvo naravnost v pogubo, nove zmote in prevare, — v katero so zapeljali delavstvo socialistični časopisi in voditelji, ki so delavstvo v najbolj resnem času pustili na cedilu, in se ponižno upirali v politični voz kapitalizma. — To nam potrjuje nastop socialistov v Belgradu in njihova socialistična republika. — Prav pravi v svojem dopisu: »Igra se pričinja, zastonj se dviga!« — Jaz pa še pristavljam. Delavstvo pa opazuje žalostno vlogo socialdem. voditeljev. Delavstvo je že obsodilo — in bo še sodilo — in izreklo svojo obsodbo nad socialdemokracijo. Na Vaše smešnice se mi pa ne zdi vredno odgovorjati, nimam preveč časa, in ker me niste s tem prav nič vznemirili, temveč še bolj pokrepili za novo delo. Drugič pa prosim, da se podpišete, ali pa da pokažete svojo učenost in zgornost ob priliki prvega sestanka. — To je moj prvi in zadnji odgovor na napade, ki bi še sledili v »Napreju«.

Franc Jerih.

Ljubljana, dne 28. januarja 1921.

Širite „NOVI ČAS“

Odgovorni urednik: Anton Marincek.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najfinejših nudimo vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikev

Franc Cerar v Stobu

pošta in želez. postaja Domžale pri Ljubljani

V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema vsa naročila in moderniziranje tiskarništva v Trzinu v Prošernovi ulici št. 5, kjer se sprejema v sredo in soboto.

Nekaj za Vas!

Racionalno negovanje lepote. Hočete li obra, in roke racionalno negovati, pege, mozolje odpraviti, hrupavo kožo mladostno in prožno napraviti, uporabljajte Fellerjevo pravo Eliza-obrazo in kožo-obrazo pomado lonček 15.- K. Eliza-obrazo umivalne pastile 1 škatljica 10-50 K. Pomada za tatence 2- in 4- K.	Prvovrstno naravno negovanje las. Rast las napredajo, kožo na glavi krepijo, prebrato osivelost preprečuje Fellerjeva prava Tannokina pomada za rast las, i veliki poročalski lonček 15.- K. Močno katračno pomado za glavo 14.- K. Oglašna pomada za brke po 6- in 8- K. Neškodljiva olja za lase, orehovo olje mala steklenica 6- K, velika 30- K. Schampun za umivanje las 4- K.
Ideal vseh mil je Fellerjevo Eliza lilično mlečno milo 19- K. Tekoče lilično mleko 12- in 19- K. Najfinejši Glycerin 6- in 30- K. Vazelin po 3- in 12- K. Neškodljivi puder za obraz v vrečkah po 5- K. Barvilo rdečo za obraz 10 pisem 20- K.	Najmočnejše francosko žganje najčistejša prvovrsta robna steklenica 18- K. Kolonska voda v steklenici 7- in 35- K.
Puder gospe, katera se v to razume je prvi dr. Klugerjev Hega-puder, bel, roza, velike elegantne škatlice 24- K.	Proti potenju telesa deluje zanesljivo Fellerjev Eliza saplni pršek i škatljica 10-50 K.
Kurja očesa bradavice, trdo kožo, odpravljata brzo in temeljito Fellerjev turistoški obliž „Eliza“ v škatljah po 5- K in 7-50 K in Fellerjeva turistova tinktura steklenica 10- K.	Kaj je „Elsa Fluid“ to zna vsaki! 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici 42- K.
Finii parfemi francoski, originalne steklenice 40- K; natebnično od 20- K naprej. Sachet (ovitek dišočega praška za perilo) 8- K.	Za usta in zobe! Hega zobni pršek s kislim i škatljica 20- K. Dr. Heiderjev zobni pršek i škatljica 6- K. Eliza voda za usta 30- K. „Zobna krtačica od 20- K naprej.
Kaj se vsak dan potrebuje? Angloski obliž 7- K. Lysoform 30- K. Popolni Irrigator najboljši 150- K. Pravi Lyso 30- K. Kaltra 3- K. Katrno kroglice 5- K. Arnika 8- K in 30- K. Po smrekovem gozdu dišeči prijem za sobe 35- K. Konjak 30- K. Malinov oči 30- K. Kina delovno vino 30- K. Eseno za rum 7- in 35- K. Ki-neški čaj na tehtnici od 3- K naprej.	Proti mrčesom kakor muhe, bolhe, stene, ruse, zanesljivo in temeljito deluje Eliza mrčesni prah, velika škatljica 12- K. Tinktura za preprečevanje 30- K. Naphtalin od 2- K naprej.
Pri vprašanjih naj se prilože poštne znamke za odgovor	Miši in podgane! Miši strup 8- K. Strup zoper podgane 8- K in 10- K.
Omot in poština se računa posebej, toda najceneje. Omot se ne enkrat naroči, tem manj draže stroški to robo.	

I. Naročila se adresirajo na:
EVGEN V. FELLER, lekarna,
 Stubica donja, Elsatrg 245. Hrvatska.